

*Obavijest***HESP Summer School:
"Peacekeeping in Southeastern Europe"**

Portorož, 17.- 22.rujna 2002.

U Portorožu je po prvi puta održana međunarodna znanstvena poslijediplomska ljetna škola pod nazivom "Peacekeeping in Southeastern Europe" u organizaciji ERGOMAS-ove radne grupe "Warriors in Peacekeeping" i Odsjeka za obrambene studije Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Ljubljani, u suradnji s Fakultetom političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu te Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Skoplju, a pod pokroviteljstvom Otvorenog društva.

Paralelno s ljetnom školom održavala se i 8. konferencija ERGOMAS-a s temom "Blurring Boundaries: The Military and The New World Disorder". Konferenciju je organizirao ERGOMAS i Centar za obrambena istraživanja s Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Ljubljani. Organizacija ERGOMAS (European Research Group on Military and Society) nastala je 1986. sa ciljem stvaranja i širenja mreže znanstvenika, državnih dužnosnika i vojnih časnika iz Europe i Izraela koji proučavaju i istražuju civilno-vojne odnose. ERGOMAS organizira konferencije svake dvije godine na kojima se iznose i predstavljaju provedeni projekti i rezultati istraživanja. Trenutno ERGOMAS obuhvaća sedam radnih grupa koje obavljaju istraživanja iz sljedećih područja: Žene u vojsci, Vojna služba, Moral, kohezija i vodstvo, Demokratska kontrola oružanih snaga, Ratnici u mirovnim operacijama (peacekeeping), Globalizacija, lokalizacija i konflikt, Javno mnijenje, masovni mediji i vojska.

Cilj organiziranja ljetne škole bio je okupiti polaznike polijediplomskih studija iz zemalja jugoistočne Europe i upoznati ih s problematikom mirovnih misija. Temi se pristupilo i s teoretskog i s praktičnog aspekta, a predavači su bili znanstvenici i profesori koji proučavaju vojnu sociologiju, kao i pripadnici slovenskih oružanih snaga i policije koji su sudjelovali u različitim mirovnim operacijama.

Tematska predavanja oko kojih se razvijala diskusija bila su posvećena organizacijskim dilemama oružanih snaga u budućim misijama, o čemu je govorio prof. Karl W. Haltiner s Vojne akademije pri Švicarkom federalnom tehnološkom institutu iz Züricha, zatim o usporedbi odnosno razlici strateškog i tradicionalnog pristupa mirovnim misijama, na što se osvrnuo prof. Christopher Dandeker s King's College iz Londona. Hans Born iz Ženevskog centra za demokratsku kontrolu oružanih snaga prikazao je na praktičnom primjeru neuspjeha misije nizozemskih mirovnih snaga u Srebrenici kompleksnost i probleme vezane uz lanac zapovjednih odgovornosti pri

uspostavljanju međunarodnih mirovnih snaga. Njegovo predavanje je bilo popraćeno izvrsnim, no šokantnim dokumentarnim filmom BBC-a, u kojem je prikazan razvoj događaja koji su doveli do tragičnih posljedica i najvećeg masovnog pokolja civila nakon II. svjetskog rata.

Prezentacijama se nastojalo dati uvid u iskustva pojedinih zemalja koje su poslale svoje trupe u mirovne misije u Hrvatsku, BiH, Kosovo, Makedoniju i Albaniju. Tako su se polaznici mogli upoznati s iskustvima čeških, grčkih, irskih, američkih, bugarskih, danskih i kanadskih mirovnih snaga. Iskustva su, dakako, bila različita, budući da su ovisila i o raznim sociološkim parametrima nejednakim između spomenutih zemalja, no problemi s kojima su se suočavali uglavnom su bili isti: nepoznavanje jezika, te prema tome i nemogućnost komuniciranja s lokalnim stanovništvom; različite kulturne i tradicionalne vrijednosti te različiti nazori, običaji i navike između ne samo pripadnika određene nacionalne mirovne misije i lokalnog stanovništva u čijoj zemlji je razmještena dotična trupa, nego i između pripadnika trupa različitih zemalja; učestali nedostatak kooperativnosti i koordiniranosti različitih kontingenata; nemogućnost ad hoc rješavanja situacija, te nezadovoljstvo kompliciranim i neefikasnim sistemom zapovjedne odgovornosti. Značajan doprinos ovom dijelu ljetne škole dali su postdiplomanti Obrambenih studija iz Ljubljane koji su proveli zahtjevno istraživanje o sudjelovanju slovenskih trupa u mirovnim misijama u BiH, Albaniji, na Kosovu i na Cipru. Svoje su istraživanje temeljili na ispitivanju koje su proveli na 62 ispitanika, pripadnika mirovnih operacija. Prof. Marjan Malešič s Odsjeka za obrambene studije iz Ljubljane prikazao je percepciju javnog mnijenja u Sloveniji prema mirovnim operacijama u BiH. Predstavnici zemalja primateljica mirovnih misija dali su pak prikaz pozitivnih i negativnih iskustava svojih zemalja s mirovnim misijama koje su tamo bile raspoređene. Prof. Biljana Vankovska s Filozofskog fakulteta u Skoplju govorila o makedonskim iskustvima, Robert Barić, pomoćnik savjetnika Predsjednika RH za obranu i vojna pitanja, iznio je iskustva Hrvatske kao nekoć zemlje primateljice, a sada šiljateljice mirovnih snaga, a Svetlana Stojančić iz beogradskog Centra za civilno-vojne odnose osvrnula se na odnos javnog mnijenja, točnije Srba s Kosova, prema mirovnim snagama razmještenim na Kosovu.

Izvršno zamišljene simulacije uključile su aktivno sve sudionike ljetne škole u "rješavanje" scenarija fiktivnih, no mogućih situacija u kojima se tražila odluka na razini Ujedinjenih naroda, zatim NATO-a i konačno na državnoj razini o intervenciji i koje vrste intervenciji u fiktivnom kriznom žarištu. Sudionici su se tako kroz simulacije osvjedočili o kompleksnosti i visokom stupnju odgovornosti pri donošenju takvih odluka, neovisno o kojoj se razini donošenja odluke radi. Naravno, poznavanje strukture međunarodnih organizacija i procesa donošenja odluka u njima preduvjet da polaznici mogu ravnopravno sudjelovati u takvim simulacijama.

Osim već spomenutog dokumentarnog filma o Srebrenici, prikazana su i dva igrana filma koja su pokrivala tematiku mirovnih snaga: bosanski film režisera Denisa Tanovića, dobitnika ovogodišnjeg Oscara za najbolji strani film "Ničija zemlja" i američki film režisera Ridleyja Scotta "Black Hawk Down". Iako prvotno programom nije bila predviđena projekcija filmova, evaluacijom rada ljetne škole utvrdilo se da je recepcija bila izvrsna, te da bi se i ubuduće trebalo u program uvrstiti prikazivanje filmova vezanih uz temu koji na taj način poslužiti kao *case study*.

Kao što je i u uvodnom izlaganju naglasila organizatorica ljetne škole prof. Ljubica Jelušič s Odsjeka za obrambene studije u Ljubljani, ljetna škola organizirana u Portorožu bila je pilot-program kojim se želi pokrenuti redovito okupljanje mladih znanstvenika iz jugoistoka Europe kako bi se upoznali s organizacijom i problematikom vezanom uz mirovne misije. Ta prva ljetna škola u potpunosti je ispunila zadaće i ciljeve koji su bili zacrtani, te je polaznicima dala uvid u teorijsko proučavanje mirovnih misija, ali i u praktične aspekte i konkretne probleme s kojima se susreću pripadnici mirovnih misija. Težište je bilo na mirovnim misijama razmještenim na području bivše Jugoslavije. Osim toga, prezentacije kojima su se prikazali rezultati ispitivanja javnog mnijenja o mirovnim misijama omogućile su pripadnicima ljetne škole da dobiju zaokruženu sliku o problematici mirovnih misija.

Potrebno je dodatno istaknuti i pohvaliti izvrsnu organizaciju od strane Odsjeka za obrambene studije Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Ljubljani, te osobito koordinatorice projekta prof. Ljubice Jelušič. Budući da se program ljetne škole odlikuje izvrsnom koncepcijom koja uspješno ispunjava zadane ciljeve, te rezultati imaju i svoju praktičnu primjenjivost, pridružujemo se želji i nadi koordinatorice ove ljetne škole prof. Jelušič, kao i cijelog tima zaslužnog za organizaciju, da će se taj projekt dodatno razvijati i proširivati, te postati redoviti forum izmjenjivanja iskustava i znanja o mirovnim misijama na jugoistoku Europe.

Nives Fabečić

PC 107
2004